

За благородните метали, рудите и златото на южен Урал

Рецензия на В. Зайков, Ал. Таиров, Ел. Зайкова, В. Котляров, Л. Яблонский, *Благородные Металлы в Рудах и Древних Золотых Изделиях Южного Урала*. Екатеринбург: Уралское отделение Российской Академии наук, 2012, ISBN 978-5-7691-2296-5

Ивелин Кулев^a

^a Факултет по химия и фармация, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, бул. Джеймс Баучър 1, София 1164; kuleff@chem.uni-sofia.bg

On the precious metals, ores and gold of the southern Ural

Book review: В. Зайков, Ал. Таиров, Ел. Зайкова, В. Котляров, Л. Яблонский, *Благородные Металлы в Рудах и Древних Золотых Изделиях Южного Урала*. Екатеринбург: Уралское отделение Российской Академии наук, 2012, ISBN 978-5-7691-2296-5

Ivelin Kuleff^a

^a Faculty of chemistry and pharmacy, Sofia university St. Kliment Ohridski, 1 James Bourchier Blvd., 1164 Sofia, Bulgaria; kuleff@chem.uni-sofia.bg

През 2012 година издателството на Уралското отделение на Руската Академия на науките в Екатеринбург, Русия публикува книгата на Виктор Зайков, Александър Таиров, Елизавета Зайкова, Василий Котляров и Леонид Яблонский „Благородные Металлы в Рудах и Древних Золотых Изделиях Южного Урала“ (вж. Фиг.2).

В книгата, написана на 232 страници, се съдържа характеристика на състава на минералите, на основните и разсипни находища на такива елементи, известни като злато, сребро и платинови метали. Същевременно е осъществено известно съпоставяне на данни за състава на различни археологически находки от могилни погребения и древни селища със състава на рудите, което позволява да бъдат установени и възможните източници на съответните метали.

Описани са основните минерали на златото (Au), среброто (Ag), на платината (Pt) и металите в така наречената платинова група – осмий (Os), рутений (Ru), родий (Rh), иридий (Ir), паладий (Pd). **Представени са видовете уралски находища на златото и другите благородни метали като са описани находищата в Южен Урал.**

В третата глава на книгата са представени археологическите паметници в Южен Урал, които са съпроводени с множество таблици, съдържащи резултати от определяне на съдържанието на злато (Au), сребро (Ag), мед (Cu), желязо (Fe) и живак (Hg) в находките. Същевременно в таблиците е приведена и стойността на пробността на златото. Анализите са проведени с помощта на преносим рентгенофлуоресцентен спектрометър. Особено значение заслужава установеното присъствие на осмий (Os),

иридий (Ir) и рутений (Ru) в златните находки от различни погребения в Южен Урал. Такова присъствие на елементи от платиновата група е установено значително по-рано за златните археологически находки от днешна Гърция и Турция. Това обаче се наблюдава и отбелязва за находките и от Южен Урал, което разширява географията на това явление и показва използването на определени геологически находища за изработване на достигналите до нас археологически изделия от злато.

Следващата и последна глава в книгата е посветена на източниците на благородни метали в района на Южен Урал като е осъществено съпоставяне на концентрации-те на благородните метали в рудите и археологическите находки. Въз основа на това е направен извод за произхода на благородните метали, послужили за производството на различните ювелирни изделия, намерени при археологическите разкопки.

Книгата е снабдена със списък на цитираната литература (общо 189 заглавия) като преобладават издания на руски език (на латица цитатите са едва 16), което в случая, когато се говори за Урал, е напълно разбираемо.

Може би представеният речник, съдържащ различни геологически термини и краткото им дефиниране следва да се оцени също твърде положително.

Считам, че такава книга би била от особена полза за студентите по геология в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ и в Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“, както и на студентите от Факултета по химия и фармация на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ и от Университета по химична технология и металургия, които проявяват интерес към проблеми на археологията в изследването на различни метали, с интерес към геологическите и минералогичните проблеми. Книгата би била полезна и за студентите от факултетите по археология и история на университетите в България.

Всичко това ми дава основание да препоръчам книгата на всички интересувани се, както и да съобщя, че книгата може да бъде намерена в библиотеката на Факултета по Химия и Фармация на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“.